

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту імені професора Л.І. Михайлової

**Робоча програма (силабус) освітнього компонента
ВСТУП ДО ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ**

(обов'язковий ОК)

(обов'язковий / вибірковий)

Реалізується в межах освітньо-наукової програми Агрономія
(назва)

за спеціальністю 201 Агрономія
(шифр, назва)

на III (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

Суми – 2024

Розробники

(підпис)

Скляр І.Д., к.е.н., професор, доцент кафедри менеджменту

(прізвище, ініціали)

(вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри: Менеджменту імені професора Л.І. Михайлової (назва кафедри)	протокол від 18.06.2024 № 17
	Завідувач кафедри Альвіна ОРСУХОВА (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

Андрій МЕЛЬНИК

(підпис)

(ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма

Ольга Бакуменко

(підпис)

(ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана

Тетяна МЕЛЬНИК

(підпис)

(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації

(Надія БАРАНІК)

(підпис)

(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата 24.06.2024 р.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Вступ до викладання та навчання			
2.	Факультет/кафедра	Факультет агротехнологій та природокористування			
3.	Статус ОК	Обов'язковий			
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для	ОНП «Агрономія», 201 Агрономія			
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	—			
6.	Рівень НРК	8 рівень НРК			
7.	Семестр та тривалість вивчення	2 семестр, 10 тижнів			
8.	Кількість кредитів ЄКТС	3 кредити ЄКТС			
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл денна форма	Контактна робота(заняття)		Самостійна робота	
		Лекційні	Практичні /семінарські		Лабораторні
		20	20		
10.	Мова навчання	Українська			
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Скляр І.Д., к.е.н., доцент			
11.1	Контактна інформація	Скляр І.Д., Iryna.Skliar@rau.ac.uk За консультацією можна звернутися онлайн щосереди, 15.00-16.00 https://us04web.zoom.us/j/5612957262?pwd=cVVybXNGQnBnb2h4MHYrdE1zdDNydz09 лінк			
12.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна є обов'язковою частиною підготовки докторів філософії, зокрема підготовки до викладацької діяльності. В основу дисципліни покладено вимоги Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості у європейському просторі вищої освіти (ESG, 2015), конструктивізм як навчальна таорія, сучасні педагогічні концепції (студентоцентрованого навчання, компетентісного підходу). Дисципліна сформована з урахуванням досвіду участі у міжнародних освітніх проектах (TEMPUS project, “ALIGN”), а також базуючись на професійному стандарті на групу професій «Викладачі вищої освіти», https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-standart-na-grupu-profesij-vikladachi-zakladiv-vishoyi-osviti а також професійного стандарту для викладачів вищої освіти Великої Британії (UK Professional Standards Framework – UKPSF https://www.advance-he.ac.uk/knowledge-hub/uk-professional-standards-framework-ukpsf)			

13.	Мета освітнього компонента	Метою дисципліни є розвиток у здобувачів, викладацьких компетентностей для реалізації підходів до викладання та навчання, що відповідають компетентісному підходу та принципу студентоцентризму.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Дисципліна є передумовою для ОК «Педагогічна практика».
15.	Політика академічної доброчесності	У разі, якщо здобувач здає роботу іншого здобувача як свою власну, така робота анулюється і виконується повторно. У разі списування – повторне складання відповідного завдання. У разі використання текстових запозичень без належного цитування (академічний плагіат) - робота анулюється.
16.	Посилання на Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=5333

1. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента здобувач очікувано буде здатен	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК		Професійні компетентності (відповідно до професійного стандарту на групу професій «Викладачі вищої освіти») ¹	Як оцінюється ДРН
	РН5. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми агрономії державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.	РН8. Розробляти і викладати в закладах вищої освіти фахові дисципліни агрономічного спрямування з використанням сучасних технологій навчання.		
ДРН 1. Розробляти та планувати навчальні активності, базуючись на компетентнісному підході, принципі конструктивного узгодження, та результатах досліджень проблеми, пов'язані навчанням, викладанням та оцінюванням у вищій освіті у контексті спеціальності.		X	A1, A2.31, A2.Y2 B1.34, B1.Y4 Г1.Y3 Д2 Е2	1. Проєкт програми освітнього компонента 2. Письмовий екзамен (тест множинного вибору та короткі відповіді)
ДРН 2. Здійснювати оцінювання студентів, надавати зворотний зв'язок та підтримку студентам у різних навчальних середовищах, цінуючи рівність, різноманіття та інклюзивність		X	B2 B1, B2, B3	1. Рецензія та фідбек на проєкт програми освітнього компонента ²
ДРН 3. Розуміти ширший контекст, у якому функціонує вища освіта, зокрема орієнтацію суспільства на Цілі сталого розвитку, визнаючи його наслідки для вищої освіти в цілому та викладацької практики зокрема	X	X	Г2.Y2, Г2.Y3	1 Письмовий екзамен (тест множинного вибору та короткі відповіді) 2. Проєкт програми освітнього компонента

¹ Професійний стандарт на групу професій «Викладачі вищої освіти»<https://mon.gov.ua/news/zatverdzheno-standart-na-grupu-profesiy-vikladachi-zakladiv-vishchoi-osviti>

² Анонімне

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Рекомендована література	
	Аудиторна робота		Самостійна робота		
	Лк	П.з / семін. з			Лаб. з.
Тема 1. Розвиток сучасного простору вищої освіти: національний та міжнародний контекст. Вступ до дисципліни, її місце у підготовці здобувачів доктора філософії. Як організоване оцінювання. Особливості процесу навчання у сучасному інформаційному середовищі. Процес трансформації європейського простору вищої освіти. Рамки кваліфікацій та наступність освіти. Якість вищої освіти. Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти. Студентоцентроване навчання. Навчання упродовж життя.	2	2	6	[3-5] [6-9]	
Тема 2 Навчальні теорії Біхевіоризм, конструктивізм, конективізм. Педагогіка, андрагогіка, х'ютагогіка	2	2		6	5.1, 5.3
Тема 3. Підхід, що базується на результатах навчання (компетентнісний підхід). Поняття результатів навчання та компетентностей. Загальні та фахові компетентності. Таксономія Блума. Принцип конструктивного узгодження у плануванні освітніх компонентів. Зв'язок у ланцюгу «навчання – викладання – оцінювання».	4	4		8	[1-3] [18, 20, 21, 28]
Тема 4. Навчання-викладання-оцінювання: роль у ефективному навчанні. Методи навчання, викладання: принципи формування ефективної навчальної стратегії. Поняття оцінювання навчальних результатів студентів. Роль оцінювання у сучасній вищій освіті. Вимоги ESG до системи оцінювання. Види оцінювання: оцінювання навчання, оцінювання для навчання, оцінювання як навчання (формативне, сумативне, самооцінювання). Роль викладача у оцінюванні. Типи оцінювання: діагностичне, нормативне, синоптичне, об'єктивне,	6	6		10	[18] [1-3]

за критеріями. Принципи розроблення стратегії оцінювання. Оцінювання, сфокусоване на програмі (Programme Focused Assessment – PFA). Методи викладання та навчання у різних освітніх середовищах.					
Тема 5. Освітня програма у вищій освіті: розроблення, реалізація, моніторинг, періодичний перегляд. Поняття та види освітніх програм. Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО). Моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм. Стандарти вищої освіти.	2	2		6	[1-5]
Тема 6. Цілі сталого розвитку та Освіта для сталого розвитку: роль та завдання вищої освіти Цілі сталого розвитку і досвід їх імплементації у навчання, викладання та оцінювання. Освіта для сталого розвитку (Education for Sustainable development – ESD)	2	2		8	[5.2, 62] [41, 42, 44, 48, 49, 51]
Тема 7. Етичні принципи викладання у вищій освіті. Академічна доброчесність та механізми її забезпечення. Етика викладання в університеті. Штучний інтелект: питання технології та етики	2	2		6	[22-27]
Всього	20	20		50	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять</u> , консультацій)	К-сть годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент</u> <u>самостійно</u>)	К-сть годин
ДРН 1. Розробляти та планувати навчальні активності, базуючись на компетентнісному підході, принципі конструктивного узгодження, та результатах досліджень проблеми, пов'язані навчанням, викладанням та оцінюванням у вищій освіті у контексті спеціальності	Перевернутий клас, лекція-презентація Групові дискусії Консультації викладача симуляція, групові роботи	16	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) та опрацювання відео матеріалів Навчання через дію Навчання через дослідження	24
ДРН 2. Здійснювати оцінювання студентів, надавати зворотний зв'язок та підтримку студентам у різних навчальних середовищах, цінуючи рівність, різноманітність та інклюзивність	Перевернутий клас, лекція-презентація Метод кейсів (case study) Групові роботи Консультації викладача Симуляція	16	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) та опрацювання відео матеріалів Взаємне навчання (peer-to-peer learning) Рецензування програми освітнього компонента (Peer review) Навчання через дію	14
ДРН 3. Розуміти ширший контекст, у якому функціонує вища освіта, зокрема орієнтацію суспільства на Цілі сталого розвитку, визнаючи його наслідки для вищої освіти в цілому та викладацької практики зокрема	Перевернутий клас, лекція-дискусія Метод кейсів Консультації викладача Взаємне навчання (peer to peer learning)	8	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) та опрацювання відео матеріалів Навчання через дослідження	12

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання – тестування здобувачів щодо розуміння положень Закону України «Про вищу освіту», Стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості у європейському просторі вищої освіти, Національної рамки кваліфікацій.

5.2. СУМАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання з дисципліни передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Проект програми освітнього компонента	40 балів / 40 %	7-й ³ та 10-й тиждень
2.	Рецензія (на основі рубрик) + фідбек на проект програми освітнього компонента	20 балів /20 %	8-й тиждень
3.	Письмовий екзамен (тест множинного вибору та короткі відповіді)	40 балів /40 %	11-13-й тиждень (за розкладом)
	Всього	100 балів	

³ Здобувачі подають проект програми освітнього компонента для рецензування іншими студентам, які надають свою рецензію та фідбек протягом тижня. І автор проекту програми ОК може вести зміни в свою роботу, перед тим, як подати її для оцінювання викладачу.

5.2.2. Критерії оцінювання

Проект програми освітнього компонента	<i><24 балів</i>	<i>24-29 балів</i>	<i>30-35 балів</i>	<i>36-40 балів</i>
	Не всі складові програми розроблено та/або інформація подана неструктуровано, немає розуміння логічної структури освітнього компонента, результати представлено у невідповідному форматі. Не виконана вимоги до оформлення.	Наявні усі складові без детального обґрунтування. Результати навчання не завжди сформулювало відповідно до принципу SMART, інформацію щодо методів навчання викладання не структуровано, не повністю продемонстровано відповідність принципу конструктивного узгодження. Проект програми овормлено відповідно до вимогю	Результати навчання сформовано відповідно до принципу SMSRT, узгоджено з методами викладання, навчання та оцінюванням. Документ представлено у відповідному форматі, з дотриманням вимог.	Результати навчання сформовано відповідно до принципу SMART, повністю реалізовано конструктивне узгодження. Програма сформована на основі бенчмаркінгу, містить інноваційні практики викладання та навчання, що є результатом досліджень здобувача (освіта для сталого розвитку, активні методи навчання тощо). Результати представлено у відповідному форматі.
Рецензія (на основі рубрик) + фідбек на проєкт програми освітнього компонента	<i><12 балів</i>	<i>12-14 балів</i>	<i>15-18балів</i>	<i>18-20 балів</i>
	Надана рецензія не надана своєчасно, коментарі і рекомендації відсутні, заповнено лише рубрики з очевидною невідповідністю оцінки критерію.	Зворотній зв'язок не структурований, не надано рекомендацій та коментарі. Оцінювання здебільшого є формальним – не базується на критеріях оцінювання проєкту програми освітнього компонента.	Надано своєчасно. Продемонстровано розуміння автором того, як застосовувати критерії для оцінки роботи. Містить коментарі, які дають можливість зрозуміти, чому так оцінено роботу за кожною рубрикоюю	Надано своєчасно. Продемонстровано розуміння того, як застосовувати критерії для оцінки роботи, які застосовано повною мірою. Містить коментарі, які дають можливість зрозуміти, чому за кожною рубрикоюю оцінено саме так, рекомендації, які дозволяють удосконалити роботу. Рекомендована література, яку варто опрацювати для удосконалення
Письмовий екзамен	<i><60% правильних відповідей, проблемні завдання не виконано</i>	<i>60-74 % правильних відповідей, проблемні завдання виконано поверхнево зі значними</i>	<i>75-89 % правильних відповідей, проблемні завдання виконано з незначними неточностями</i>	<i>90-100 % правильних відповідей, проблемні завдання виконано з повними аргументованими відповідями</i>

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усний зворотний зв'язок на кожному семінарському занятті, де передбачена групова робота, дискусія чи симуляція	Кожне семінарське заняття
2	1) Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над проєктом програми, 2) письмовий зворотний зв'язок на проєкт програми від викладача і від колег здобувачів	1) протягом занять, 2) протягом 2 тижнів після складання
3	Попереднє тестування	9 тиждень

В межах дисципліни передбачено **взаємне оцінювання (peer to peer assessment)** як елемент сумативного оцінювання. Такий підхід дозволяє розвинути у здобувачів навички оцінювання, самооцінювання та відповідальності, що є критично важливим для них як для майбутніх викладачів.

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основна

1. Формування результатів навчання в науках про навколишнє середовище: тренінг-курс / Ю. В. Рибалко, О.В. Зазимко. – НУБІП, 2017. – Одеса: НУ «ОМА», 2017. – 50 с. https://nubip.edu.ua/sites/default/files/1._formuvannya_rezultativ_navchannya_v_naukah_pro_navkolishnie_seredovishche.pdf
2. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.
3. Рашкевич Ю. М. Болонський процес і нова парадигма вищої освіти: монографія / Ю.М. Рашкевич. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 168 с.
4. Тренінг – курс Рамки кваліфікацій: призначення, розроблення та впровадження. – Режим доступу: http://onma.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/QFs_Trenyng-kurs_11-11-2016.pdf
5. Вступне слово до Проекту ТЬЮНІНГ – гармонізація освітніх структур у Європі. Внесок університетів у Болонський процес. – Режим доступу: http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf
 - 5.1.Марчук А. В. Андрагогіка : навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 300 с
 - 5.2.Глобальні цілі сталого розвитку: кейси для ухвалення управлінських рішень : навчальний посібник / за заг. ред. Ю.М. Петрушенка. – Суми: СумДУ, 2020. – 122 с.
 - 5.3.Zhou, M., & Brown, D. (Eds.). (2017). Educational learning theories. Retrieved from <https://oer.galileo.usg.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1000&context=education-textbooks>

Законодавчі та нормативні документи

6. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
7. Національна рамка кваліфікацій. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
8. ЄКТС – Довідник користувача 2015 р. – Режим доступу: <http://www.erasmusplus.org.ua/novyny/1161-yekts-dovidnyk-korystuvacha-2015-r-ukrainskoiu-movoiu-vzhe-dostupno.html>
9. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) Ухвалено Міністерською конференцією в Єревані, 14-15 травня 2015 р. – Режим доступу: http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf
10. European Qualifications Framework – <https://www.cedefop.europa.eu/en/projects/european-qualifications-framework-eqf>
11. ISCED (Міжнародна стандартна класифікація освіти, МСКО) 2011 – <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>
12. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України, протокол від 29.03.2016 № 3. – Режим доступу: <http://edumns.org.ua/img/news/8635/Nak;http://uis.unesco.org/en/topic/international-standardclassification-education-isced> 5.
13. ISCED-F (Міжнародна стандартна класифікація освіти – Галузі, МСКО-Г) 2013 – <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standardclassification-of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailed-fielddescriptions-2015-en.pdf> MON 1254 19.pdf

Додаткова

14. Iryna Skliar, Mykola Kostel', Olena Melnyk and Kseniia Bliumska-Danko (2025). Double degree programs and education for sustainable development implementation: Experience of Ukrainian and UK universities cooperation in wartime. Problems and Perspectives in Management, 23(2-si), 86-99. doi:10.21511/ppm.23(2-si).2025.07
15. Olena Orzhel, Olena Melnyk, Yuriy Danko, Iryna Skliar and Olena Lytovchenko (2024). Possibilities of implementing HEI's third mission in Ukraine before a full-scale war and correction of these processes in wartime. Knowledge and Performance Management, 8(1), 32-48. doi:10.21511/kpm.08(1).2024.03
16. Скляр І., Мельник О., Костель М. (2021). Співпраця України та Європейського Союзу у сфері вищої освіти: виклики та перспективи, *Український щорічник з європейських інтеграційних студій*, сс. 133-144
17. Національний глосарій: вища освіта, 2014 – <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialynatsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskohoprotsesu.html?start=80>
18. Cedefop (2016). Application of learning outcomes approaches across Europe: a comparative study. Luxembourg: Publications Office. Cedefop reference series; No 105. https://www.cedefop.europa.eu/files/3074_en.pdf
19. Guide for Busy Academics Using Learning Outcomes to Design a Course and Assess Learning <http://sweb.cityu.edu.hk/teachingandlearning/new/resources/OBTL%20Action%20Verb.pdf>
20. Bowe Brian and Fitzmaurice Marian Guide to Writing Learning Outcomes <https://www.dit.ie/lttc/media/ditlttc/documents/Microsoft%20Word%20-%20LearningOutcomesGuide.pdf>
21. Declan Kennedy, Áine Hyland, Norma Ryan Writing and Using Learning Outcomes: a Practical Guide https://www.fibaa.org/fileadmin/uploads/content_uploads/Writing_and_Using_Learning_Outcomes_02.pdf
22. Accept Jonathan Deller (2019) The Ultimate Guide to Understanding Bloom's Taxonomy. Available at: <https://kodosurvey.com/blog/ultimate-guide-understanding-blooms-taxonomy#:~:text=The%20six%20levels%20of%20the%20original%20Bloom's%20taxonomy%20%2D%20Knowledge%2C%20Comprehension,for%20higher%20levels%20of%20thinking.>
23. Стадний Є. Деякі рекомендації щодо впровадження етичних кодексів в українських вищих навчальних закладах <https://ntb.pstu.edu/images/files/rekomendazij.pdf>
24. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності https://drive.google.com/file/d/1IJtjefmfqO1uNCn4p9cT5g6_58h0Cxxq9/view
25. Review of the Education Sector in Ukraine Moving. Toward Effectiveness, Equity and Efficiency (RESUME3) <http://documents1.worldbank.org/curated/en/884261568662566134/pdf/Review-of-the-Education-Sector-in-Ukraine-Moving-toward-Effectiveness-Equity-and-Efficiency-RESUME3.pdf>
26. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності. Доступно на: <https://naqa.gov.ua/>
27. Bloom's Taxonomy: The Ultimate Guide <https://tophat.com/blog/blooms-taxonomy/>
28. Yanniris C. (2021). Education for Sustainability, Peace, and Global Citizenship: An Integrative Approach. *Education Sciences*11(8):430. <https://doi.org/10.3390/educsci11080430>